M
Itella Oyj

”Nauravat silmut” Lapin aluekurssi 9.-11.5.2011

Ryhmäkuvassa vasemmalta: Outi Ahava, Paula Senbom, Timo Leppäjärvi, Irma Luokkanen, Marja Korteniemi ja Asta Lyytinen. Kuva: Irene Kangasniemi.

TUNTOSARVI

Nro 6-7 ◆ Kesä-heinäkuu 2011

Suomen Kuurosokeat ry

Kevätkokous Onnelassa

Kerhotoiminnan juhlavuoden

Sisältö

Pääkirjoitus: Kompromissien tekemisen taito....3
Kevätkokous Onnelassa....4
Mari toteutti lapsuuden ammattihaaveen....6
Tieteellinen juhlaseminaari 25.11. Tampereella....9
Hanna Västinsaloa kiehtoo geeniterapia....10
Vammaisprofessuuri varmistumassa.11
Viisi kysymystä....11
Tampereen aluekurssi ja kerhon 25-vuotisjuhla....12
Kuopion kerho reissaa ja risteilee...13
Kerhovieraana tuore tohtori....16
Tutkimuksia ja tuotekehittelyä....18
Heidi aloitti Toimintapäivien ohjaajana....19
Eri kommunikointimenetelmät kiehtovat Melisaa....20
Sirpa on nyt Helsingin aluesihteerin sijainen....21
"Nauravat silmut" Lapissa....22

Kannen kuvassa kuulokoiraksi koulutettava **Jeni** oranssit harjoitusliivit päällään, vieressään emäntänsä **Mari Piiparinen**. Mari vaihtaa ajatuksia **Kauko Ronkaisen** kanssa, joka sai opaskoira **Lordin** joulukuussa 2010. Kuva: **Kalle Kiviniemi**.

"Jees, nurtsia!"

Kuva: Seppo Jurvasen kotiarkisto

Aurinkoista, lämmintä, ihanaa ja rentouttavaa kesää kaikille Tuntosarven lukijoille! Toimituksen kesäterveiset välittää tällä kertaa **Siiri**-niminen ihastuttava pikkuneiti. Kuvassa nurmikkoa antaumuksella tutkiva Siiri on puheenjohtaja **Seppo Jurvasen** ensimmäinen lapsenlapsi ja tietenkin papan silmäterä. ■

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 26.8. teemalla ERCW2011. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 1.8.

TUNTOSARVI 37. vuosikerta, **ISSN** 0358-2280, **Julkaisija**: Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto**: Tuija Wetterstrand, **Päätoimittaja**: tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 7532026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto**: Esko Jäntti (puheenjohtaja), Carita Halme, Anu Mikkola, Aarne Pirkola, Ari Suutarla, Jaakko Evonen (sihteeri) ja Tuija Wetterstrand. **Hinta**: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselsprötet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset**: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, s-posti: kuurosokeat@ kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka**: Oriveden kirjapaino. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla **www.kuurosokeat.fi**. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Kompromissien tekemisen taito

Huhtikuussa pidettyjen eduskuntavaalien tulos järisytti Suomen poliittista kenttää. Entisen kolmen suuren puolueen sijaan maassa on nyt neljä suurta puoluetta. Perussuomalaiset vetosi muutosta kaipaavaan äänestäjäkuntaan. Se sai läpi 39 kansanedustajaa ja nousi rytisten kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi 44 kansanedustajan Kokoomuksen ja 42 kansanedustajan Sosiaalidemokraattien jälkeen. Suurin häviäjä oli Keskusta, joka tippui 35 kansanedustajallaan neljänneksi suurimmaksi puolueeksi.

Suurimman puolueen Kokoomuksen puheenjohtaja Jyrki Katainen valittiin tunnustelemaan uutta hallitusta. Koska vaalit hävinnyt Keskusta ilmoittautui vapaaehtoisesti oppositioon, niin hallitustunnustelut aloitettiin kolmen suurimman puolueen kesken. Aikaisemmat hallitukset oli saatu koottua melko nopeasti vaalien jälkeen ja alkuun Katainenkin oli toiveikas, että maassa olisi uusi hallitus jo 19. toukokuuta. Toisin kävi. Perussuomalaiset eivät suostuneet joustamaan EU-vastaisesta kannastaan. Seuraavaksi kaatui Kokoomuksen ja Sosiaalidemokraattien sekä neljän pienpuolueen kuusikko kahden suurimman välirikkoon. Ja sitten Kokoomuksen, Perussuomalaisten ja Keskustan varaan rakennettu yritys jälleen kerran Perussuomalaisten peräänantamattomuuteen. Katainen palasi uudestaan neuvottelupöytään kuusikko-kokoonpanon kanssa ja nyt tätä kirjoitettaessa, kuukausi ensimmäisen takarajan jälkeen, hallitus on vihdoin syntymässä. Ohjelmaan tehdään vielä viime hetken viilauksia ennen kuin ministerit nimitetään.

Suomi on demokratia ja se tarkoittaa, että hallitusta ei synny ilman kompromisseja, eri näkökantojen ja toimintatapojen yhteensovittamista. On mahduttava samaan veneeseen ja soudettava yhdessä samaan suuntaan, että päästään eteenpäin.

Kaikessa ihmisten välisessä toiminnassa joudutaan tekemään kompromisseja, että vene kulkisi eteenpäin. Järjestöjen hallituksissa on edustettuna monenlaisia mielipiteitä ja niitä pitää sovitella yhteen. Myös työyhteisöissä tarvitaan joustavuutta. Demokratiaan ei kuulu, että vain yksi on oikeassa ja sanelee ehdot.

Nauttikaa kesästä!

Tuija Wetterstrand
tiedottaja■

Kevätkokous Onnelassa

Teksti: Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 14.-15.5.2011 Majatalo Onnelassa. Paikalla oli 44 äänioikeutettua varsinaista jäsentä ja kaksi omaisjäsentä, joilla on äänioikeus eli yhteensä 46 äänioikeutettua jäsentä. Tulkit, avustajat, muut omaisjäsenet ja henkilökunta mukaan lukien väkeä oli paikalla noin 100.

Näyttelijä Eija Vilpas toi iloiset tervehdyssanat kevätkokousväelle. Kuva: Kalle Kiviniemi

Eija Vilpas hauskuutti kokousväkeä

Ennen virallisen kokouksen alkua näyttelijä **Eija Vilpas** toi tervehdyksen kokousväelle. Ennen Eijan puheenvuoroa toimitusjohtaja **Timo Heiskala** lahjoitti Evantia Oy:n puolesta Suomen Kuurosokeat ry:lle 2000 kappaletta juhlavuoden kasseja ja puheenjohtaja **Seppo Jurvanen** julkisti Pohjoismaisen kuurosokeuden määritelmän. Eija sai sekä kassin, määritelmäkirjan että **Milla Päiväniemen** suunnittelemat kaksi t-paitaa, joissa on teksti halauskummi ja Eija viittomakielen sormiaakkosilla. Halauskummin tehtävän mukaisesti Eija halasi lämpimästi sekä Sepon, Timon, Millan että jonon jatkoksi tulleen toiminnanjohtaja **Kai Leinosen**.

Eija Vilpas kertoi, että hän on puhunut kuurosokeudesta ja halauskummin tehtävästään erilaisissa yhteyksissä, kuten koulujen aamunavauksissa. Kevätkokouksen osallistujat saivat esittää Eijalle kysymyksiä ja kommentteja. Eija kertoi, että kuurosokeus oli hänelle entuudestaan tuntematon, mutta kuuron lapsuudenystävänsä kautta hänellä on ollut jotain pohjaa ymmärtää myös kuurosokeutta.

Evantia Oy on lahjoittanut Suomen Kuurosokeat ry:lle 2000 kappaletta upeita juhlavuoden kasseja, joissa on toisella puolella juhlavuoden julisteen kuva ja toisella taktiilit sormiaakkoset. Kuvat: Kalle Kiviniemi.

Laulu- ja soitinyhtye Takapeili alias Riitta Åker (vas) ja Merja Kaarnaoja viihdytti yleisöä kappaleella "Käymme yhdessä ain". Mikrofoneja pitelevät järjestöpäällikkö Heikki Majava ja tulkki Tanja Meurs. Kuva: Tuija W

Tervehdystuokionsa lopuksi Eija Vilpas veti vielä leikkimielisen ohjelman, johon yleisökin pääsi osallistumaan. Hän lupasi halata kaikkia halukkaita ensimmäisen kokoustauon aikana. Puheenjohtaja Seppo kiitti Eijaa hymyssä suin ja totesi, että yhdistyksellä ei ole varmasti koskaan ollut niin hauskaa kokouksen avausta.

Varsinainen kokous sujui joutuisasti

Hallintotyöryhmän esityksen mukaan ääntenlaskijoiksi valittiin omaisjäsen **Risto Lepistö**, omaisjäsen **Ville Myllymäki**, aluejohtaja **Ritva Rouvinen** ja aluesihteeri **Sirpa Toivo**. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin varsinainen jäsen **Maija-Liisa Lahti** ja sihteeriksi järjestöpäällikkö **Heikki Majava** sekä pöytäkirjantarkastajiksi varsinaiset jäsenet Milla Päiväniemi ja **Eetu Seppänen**.

Kokous hyväksyi Toimintakertomuksen vuodelta 2010 ja myönsi tili- ja vastuuvapauden tilivelvollisille. Virallinen osuus kevätkokouksesta saatiin joutuisasti läpi ja se päättyi jo lauantaina klo 15.19. Sitten **Merja Kaarnaojan** ja **Riitta Åkerin** laulu- ja soitinyhtye Takapeili viihdytti yleisöä kappaleella "Käymme yhdessä aina", jonka jälkeen alettiin keskustella kurssi- ja leiritoiveista vuodelle 2012.

Sunnuntaina talousjohtaja **Pirkko Lieko** vastasi talouskysymyksiin, jonka jälkeen keskusteltiin vielä kurssi- ja leiritoiveista sekä 40-vuotisjuhlavuoden ohjelmasta. Kokouksen päätteeksi Merja Kaarnaoja veti läpi virkistävän taukojumpan. ■

Mari toteutti lapsuuden ammattihaaveen

Mari Piiparinen (kesk.) osallistui ensimmäistä kertaa yhdistyksen vuosikokoukseen keväällä Onnelassa, mutta löysi pian yhteisiä tuttuja kokousveteraani Justiinan eli Hilkka Kasurisen (vas.) kanssa. Oikealla Justiinan tulkki Elina Tiira. Kuva: Kalle Kiviniemi.

Teksti: Tuija Wetterstrand

Mari Piiparinen, 31, osallistui ensimmäistä kertaa yhdistyksen vuosikokoukseen keväällä Onnelassa. Hallitus oli juuri kokouksen alla hyväksynyt hänet yhdistyksen uudeksi jäseneksi. Aktiiviselle järjestöihmiselle kevätkokoukseen osallistuminen oli luonnollista. "Olen Helsingin huonokuuloisten hallituksen varapuheenjohtaja, Suomen kuulo- ja tukikoirat ry:n hallituksen jäsen ja Kuuloliiton liittovaltuuston varajäsen", Mari luettelee luottamustoimiaan.

Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenyyttä Mari innostui hakemaan Usher tuli taloon -kirjan julkistamisen jälkeen. Mari myöntää, että Usher-diagnoosin hyväksyminen on ollut hänelle vaikeaa. "Identiteettini on ollut lapsesta saakka huonokuuloisen." Siksi Mari ei ole aikaisemmin ollut kovin innokkaasti mukana Suomen Kuurosokeat ry:n toiminnassa. "Osallistuin kauan sitten Juuan Kivennavalla järjestetylle lasten leirille, jonka vetivät **Riitta Lahtinen** ja **Anita Palo**. Toisen kerran olin mukana kuulonäkövammaisten nuorten viikonlopputapaamisessa", Mari muistelee.

Kuulokojeet Mari sai juuri ennen kouluun menoa ja hyväksyi ne heti. "Olin kojeista vain tyytyväinen, kun aloin kuulla paremmin. Ainoastaan ikävän ruskean värin olisin halunnut vaihtaa punaiseen", Mari hymähtää. Näkö-ongelmat huomattiin kymmenen vuoden ikäisenä, mutta Usher-diagnoosia ei kerrottu heti. "Se tuli tietooni kiertotietä ja tuntui ikävältä."

Mari kävi ensimmäiset vuodet pientä kyläkoulua kotipaikkakunnallaan Tohmajärvellä, josta hän siirtyi Joensuun kuulovammaisten kouluun ja sieltä lukioon Mikael-kouluun Mikkeliin. Kouluajoilta on peräisin hyvä viittomakielen taito.

Työpaikka Opaskoirakoululla

Lukion jälkeen Mari pääsi opiskelemaan pieneläinhoitajaksi koulutukseen, jonne 300 hakijan joukosta valittiin vain 20. "Jo lapsena haaveammattini oli työskennellä eläinten parissa."

Nyt Mari työskentelee pieneläinhoitajana Näkövammaisten keskusliiton Opaskoirakoululla Vantaalla. "Olin pieneläinhoitajaksi valmistuttuani ensin pari vuotta töissä, kunnes pääsin oppisopimuksella Opaskoirakouluun opiskelemaan kennelhoitajaksi. Siitä jäin taloon vakituiseksi", Mari kertaa. Työ on monipuolista ja vaihtelevaa ja sisältää niin aikuisten ja sairaiden koirien kuin aivan vastasyntyneiden pentujen ruokkimista ja hoivaamista. Pentuja syntyy vuodessa noin 80, joista karkeasti ottaen puolet päätyy lopulta opaskoiriksi. Ensin pennuille tehdään pentutesti, jonka läpäisseet menevät 7-viikkoisina hoitoperheisiin. Koirat palaavat hoitoperheistä opaskoirakoululle noin puolentoista vuoden ikäisinä, jonka jälkeen niille tehdään soveltuvuustestejä. Opaskoiran taival saattaa katketa vielä myöhemminkin esimerkiksi paukkuarkuuteen tai keskittymiskyvyn puutteeseen. Opaskoirat jäävät eläkkeelle yleensä noin 12 vuoden ikäisinä, jonka jälkeen niille etsitään huolehtiva koti.

Mari itse on tarjonnut kodin sekä Opaskoirakoululta saadulle hoitopennulle että eläkeläiskoiralle. "Eläkeläiskoira **Lennin** kuoltua oli vuoden tauko, kunnes minulle tarjoutui mahdollisuus ottaa hoidettavaksi entinen opaskoira **Jeni**, jolle opaskoirahommat eivät oikein maistuneet", Mari kertoo.

Jenistä koulutetaan kuulokoira

Jeni tuli Marin ja avopuoliso **Ville Myllymäen** kotiin alkuvuodesta. Melko pian Mari päätti, että hän alkaa kouluttaa Jenistä kuulokoiraa. Opaskoirakoulutus antoi sille hyvän pohjan. "Jeni osaa jo ilmaista kännykän soittoäänen ja palovaroittimen. Seuraavaksi on vuorossa ovikellon ja uunin ajastimen äänten ilmaiseminen. Äänilähteelle

Mari kouluttaa Jenistä kuulokoiraa. Entisenä opaskoirana Jenillä on hyvät valmiudet oppia, joten Mari uskoo, että Jeni voi läpäistä kuulokoiratestit jopa alle vuoden koulutuksen jälkeen. Testin läpäissyt kuulokoira saa virallisen kuulokoiraliivin. Nyt Jenillä on harjoitusliivit, joissa lukee "Koulutuksessa. Älä koske." Kuva: Kalle Kiviniemi.

vieminen on Jenillä vielä työn alla, samoin tekstiviestin äänen tunnistaminen."

Kuulokoiraa pitää kouluttaa joka päivä kolme kertaa viiden minuutin jaksoissa. Kuulokoiran koulutus poikkeaa opaskoirista siinä, että kouluttaja on aina koiran omistaja. Apua ja tukea saa Suomen kuulo- ja tukikoirayhdistys ry:ltä, jolla on palkkalistoilla yksi kotikäyntejä tekevä kouluttaja. Yhdistys laajensi viime vuonna toimintaansa kuulokoirista myös tukikoiriin ja niiden kouluttamiseen.

Kuulokoiran koulutus vie koirasta ja omistajasta riippuen 1-3 vuotta, jonka jälkeen koiralle tehdään kuulokoiratesti. Kaksiosaisen, käytöstä ja ääni-ilmaisua mittaavan testin läpäissyt koira saa kuulokoira-aseman ja sen merkiksi virallisen työasun eli kuulokoiraliivin. Opaskoirataustasta johtuen Mari arvelee, että Jenin kouluttamisessa menee korkeintaan vuosi.

Marin arvion mukaan Suomessa on tällä hetkellä noin 20 virallista kuulokoiraa.

Järjestötyö kiinnostaa

Työn ja luottamustoimien ohella Mari Piiparinen ennättää vielä harrastaa teatteria, laskettelua ja geokätkeilyä. "Myös matkustamisesta tykkään."

Kun kysyn Marilta hänen tulevaisuudensuunnitelmistaan, hän kertoo, että on tällä hetkellä ihan tyytyväinen työhönsä ja sen tuomiin haasteisiin. "Mutta eihän sitä koskaan tiedä mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Järjestötyö on aina kiinnostanut minua ja olen hyvä järjestelemään erilaisia tapahtumia. Myös kuntoutusohjaajaksi kouluttautuminen on mahdollinen vaihtoehto joskus tulevaisuudessa." ■

Tieteellinen juhlaseminaari 25.11. Tampereella

Suomen Kuurosokeat ry juhlii tänä vuonna 40-vuotista taivaltaan teemalla Kosketus. Juhlavuoden suojelijana on Tasavallan presidentti **Tarja Halonen**.

Juhlavuoden virallinen ohjelma päättyy tieteelliseen juhlaseminaariin, joka pidetään marraskuun 25. päivänä 2011 Hotelli Rosendahlissa, Tampereella. Ohjelma alkaa klo 10.00 ja päättyy klo 16.00. Seminaari on tarkoitettu kuurosokeille, kuurosokeustyön ammattilaisille ja muille yhteistyökumppaneille.

Tieteellisessä seminaarissa kerrotaan vammaisalan ja lääketieteen viimeisimmistä kuulumisista.

Tilaisuudessa on yleistulkkaus.

Kaikki kuurosokeat osallistujat maksavat juhlaseminaarin osallistumismaksun 50 euroa ja yöpymiskuluista 20 euroa, yhteensä 70 euroa.

Seminaarin ohjelma

09.00 – 10.00 Onnittelujen vastaanotto ja kakkukahvit
10.00 – 10.10 Tervetuliaissanat, puheenjohtaja Seppo Jurvanen
10.10 – 10.20 Tasavallan presidentin tervehdys
10.20 – 10.50 Juhlapuhe, arkkiatri Risto Pelkonen
10.50 – 11.15 Ohjelmaa: kosketusviesti ja rauhoittumista
11.15 – 11.45 Ihmisoikeudet, Riku Virtanen
11.45 – 12.15 Aikaa kysymyksille

12.15 – 13.30 Lounas
13.30 – 14.15 Korvasairauksien kantasolututkimus ja keskustelua
14.15 – 14.30 Tauko
14.30 – 15.15 Silmäsairauksien kantasolututkimus ja keskustelua
15.15 – 15.30 Tauko
15.30 – 15.45 Eero Vartio esittelee kirjansa
15.45 – 16.00 Päätössanat Kai Leinonen

Yhdistyksen syyskokous pidetään seminaarin jälkeisenä lauantaina ja sunnuntaina. ■

Hanna Västinsaloa kiehtoo geeniterapia

Tutkijan työ on värikästä ja uuden löytämistä. Tässä Hanna Västinsalo tarkkailee UV-valopöytää, jota voidaan käyttää esimerkiksi DNA:n visualisointiin.

Teksti ja kuva: Jaakko Evonen

Helsingin Meilahdessa sijaitseva Biomedicum-tutkimusyksikkö on valtava. Siellä tehdään erilaisia lääketieteen tutkimustöitä, kuten laboratoriokokeita. Eräs työntekijöistä on FM **Hanna Västinsalo**, joka tutkii geenejä etenkin Usherin oireyhtymä tyyppi III:n liittyen. Hän tekee parhaillaan aiheesta väitöskirjaa nimeltä "Perinnöllisen kuulo-näkövammaisuuden, Usherin syndrooman, molekyylibiologinen tutkimus".

Hanna työskenteli aiemmin Rustohiushypoplasian ryhmässä Folkhälsanin tutkimuslaboratoriossa. Kun hän silloin tapasi samassa tutkimuslaboratoriossa Usherin tutkimusryhmää johtavan **Eeva-Marja Sankilan**, päätti hän lähteä siihen mukaan. Ryhmässä tutkitaan sekä verkkokalvoa että sisäkorvaa. Siihen kuuluvat heidän lisäkseen myös korvalääkärit **Jussi Jero** ja **Antti Aarnisalo** sekä **Laura Pietola**, joka tekee väitöskirjaa.

Tutkimuksessaan Hannaa kiinnostaa etenkin USH3-geeniterapia, koska se on konkreettista ja sillä voidaan mahdollisesti auttaa potilaita tulevaisuudessa. Västinsalo kertoo tekevänsä paljon yhteistyötä Sankilan kanssa, joka on ohjannut hänen väitöskirjatutkimustaan. Itse tutkijan työ on Västinsalosta toisaalta itsenäistä sekä luovaa ongelmien ratkontaa. Siihen kuuluu esimerkiksi laboratoriotyöskentelyä, erilaisten mallinnusohjelmien ja tietokantojen käyttämistä, kansainvälisiin konferensseihin osallistumista ja toisten tutkijoiden tapaamista.

Hannan mukaan Usherin oireyhtymä tyyppi III:n geeniterapiaan kehitellään parhaillaan vektoreita sekä tutkitaan virustyyppien tehokkuutta USH3-geenin kuljettamisessa. Kyseinen terve geeni on tarkoitus viedä sekä sisäkorvaan että verkkokalvolle. Tutkimusryhmä on myös selvittänyt, miten USH3-hiirimallin kuuroutumista voitaisiin ehkäistä geeniterapian avulla. Ennen potilashoitoihin siirtymistä on kuitenkin tärkeätä varmistaa, että menetelmät ovat turvallisia. ■

Vammaisprofessuuri varmistumassa

Vammaisprofessuurin keräys on päättynyt. Koossa on 170 000 euroa, joka riittää noin kahden vuoden määräaikaiseen professuuriin. Suomen Kuurosokeat ry:n lahjoitusta siitä on 2000 euroa. **Kalle Könkkölä** (Kynnys ry) ja **Merja Heikkonen** (NKL/Vammaisfoorumi) hoitavat parhaillaan käytännön järjestelyjä. Professuurin sijoituspaikka on Helsingin yliopisto ja valtiotieteellinen tiedekunta. ■

Viisi kysymystä

Koonnut: Aatos Ahonen

1. Mikä on ainoa maanosa, jossa ei ole havupuita?
2. Missä maassa puhutaan pilipinoa?
3. Ja hieman vanhempaa aikakautta. Kuka syrjäytti diktaattori Batistan 1959?
4. Notiisi on lehtitoimittajien käyttämä termi. Mikä notiisi on?
5. Värisokeus on väriaistin poikkeavuutta normaalista. Kumpi on yleisempää, sini- vai punavihersokeus?

Vastaukset:

1. Antarktis
2. Filippiineillä
3. Fidel Castro
4. Lehtiuutinen, tiedonanto, tieto
5. Punavihersokeus

Viisi kysymystä jää nyt tauolle toistaiseksi. Sen tilalla aloittaa Sananselityksiä, jossa selitetään yleisten vierasperäisten sanojen merkityksiä. Sananselityksiä-palstaa toimittaa viidestä kysymyksestä tuttu **Aatos Ahonen**. ■

Tampereen aluekurssi ja kerhon 25-vuotisjuhla

Teksti: Riitta Ruissalo

Maanantaina 30.5 iloinen porukka kokoontui Ala-Orvolan maatilalle Vesilahteen viettämään aluekurssia ja kerhon 25-vuotisjuhlia. Vettä satoi ja oli kylmä. Onneksi jo päivällä sade lakkasi, mutta lämpimät vaatteet ja kumisaappaat olivat paikallaan. Suurimmalle osalle paikka oli ennestään tuttu. Ulkoilun lisäksi suurin osa kävi tutustumassa navetan asukkaisiin, silittelemässä pikku vasikoita ja lampaita. Talon vanha kuuro **Vili**-koira ilahtui myös kun sitä poikkesi tervehtimään. Illalla oli lettukestit ja rantasauna, jotkut rohkeat kävivät uimassakin.

Tiistaina oli lämmintä ja aurinkoista. Aamupäivällä mietimme **Pirjon** johdolla, miten kerho alkoi 25 vuotta sitten. **Marjatta** oli löytänyt kirjeen, jolla Pirjo oli kutsunut kuurosokeita ensimmäiseen kerhoon. Juttelimme iloista ja suruista kerhotoiminnassa. Vieraat ja muutamia kerholaisia saapuivat viettämään juhlaa. Ruokailun jälkeen laulettiin

Riitta Ruissalo on pitkäaikainen Tampereen kuurosokeiden kerhon vetäjä. Kuva: Kalle Kiviniemi.

Suvivirsi ja vietettiin rattoisa iltapäivä puheiden, muisteluiden ja täytekakkukahvin lomassa.

Kerho on muuttunut valtavasti 25 vuoden aikana. Suurimpia muutoksia varmaan on se, että alkuaikoina tulkkeja oli tosi vähän, nyt heitä on enemmän kuin kerholaisia. Viriketoiminnan alkaessa kerhon toiminta on vähentynyt. Nyt on vain kerho kerran kuussa, alkuaikoina oli paljon muutakin toimintaa. Byrokratia on lisääntynyt kerhotoiminnassa.

Tiistai-ilta päätettiin saunalla ja makkaranpaistolla.

Keskiviikko oli hellepäivä. Kävimme läheisellä hevostilalla, osa ratsasti ja siellä sai myös kokeilla rodeoratsastusta. Voi niitä iloisia ilmeitä kun sai istua hevosen selässä. Marjatalla vain housun puntit tutisivat kun hän pelkäsi, että joku putoaa. Mutta turhaan, kukaan ei pudonnut.

Kaikki kiva loppuu aikanaan ja ruuan ja kahvin jälkeen lähdimme kohti kotia. Taakse jäi lintujen laulu ja sireenien ihana tuoksu. Moni oli ostanut kotiin viemisiksi lehmän maitoa tai ternimaitoa. Olihan se lehmänmaito hyvää, siitä onkin aikaa kun sitä on viimeksi juonut. ■

Kuopion kerho reissaa ja risteilee

Teksti ja kuvat: Seija Troyano

Kuopion kuurosokeiden kerho on tykönään juhlinut Suomen Kuurosokeat ry:n 40-vuotista toimintaa.

Lontoo, maailman kansainvälisin kaupunki

Kerho on jo vuosia haaveillut matkasta Lontooseen. Päätimme toteuttaa matkan juhlavuoden keväällä. Suunnitelma ja matkan toteutus tehtiin omin eväin. Tyytyväisinä totesimme, että sitä saatiin mitä tilattiin!

Matkan alkusuunnittelua lähdettiin tekemään kolmen matkustamista paljon kokeneen kerholaisen toimesta. Pyysimme tarjouksia eri matkatoimistoilta ja vertasimme tarjousten hinta-laatusuhteita. Päädyimme lopulta vaatimattomaan, mutta sijainniltaan erinomaiseen kahden tähden Bayswater Inn-hotelliin. Totesimme, että on erilaista suunnitella matkaa itselleen kuin ryhmälle kuurosokeita. Tavoitteena oli, että paikan päällä ei tulisi vastaan mitään odottamatonta.

Matkaan lähti yhteensä 19 hengen ryhmä kerholaisia, omaisia, ystäviä sekä tulkkeja. Kolme kuurosokeaa liittyi joukkoon oman kerhomme ulkopuolelta. Kolmen matka puolestaan peruuntui.

Ajankohdaksi valitsimme 14.-17.4. eli ennen pääsiäistä ja Lontoon suurta tapahtumaa, kuninkaallisia

häitä. Matkan aikana meitä siunattiin ennätyshienolla säällä. Kotiinpaluupäivän aamuna lämpötila kohosi jo hellelukemiin.

Matkan idea oli, että jokainen voi oman tulkkinsa / oppaansa kanssa kokea Lontoon nähtävyyksiä ja mahdollisuuksia oman mielenkiintonsa mukaan. Aika monelle Lontoo oli uusi kokemus ja rajallisen ajan puitteissa haluttiin nähdä ja kokea mahdollisimman paljon.

Monet ryhmän jäsenistä halusivat kokea London Eye (Lontoon Silmä) -kierroksen. Eye on kuin valtava maailmanpyörä, joka kiertää ympyrän / kierroksen puolessa tunnissa ja on korkeimmillaan hiukan yli 130 metrissä. Kierroksen aikana on mahdollista nähdä Lontoo läheltä ja kaukaa.

Minun Lontooni

Olen asunut Lontoossa vuosia ja se on minulle tuttu kaupunki. Siksi minulla ei ollut tarvetta nähtävyyksien perään. Nautin sen sijaan tuttujen paikkojen näkemisestä. Kävelin ystäväni **Tarjan** kanssa vanhan kotikatuni läpi. Istahdin hetkeksi tutuille rappusille Kensingtonin Airlie Gardens-kadulla. Nälän jo kurniessa vatsaa päätimme mennä entisen kotini vastapäätä sijaitsevaan tuttuun lähipubiin, josta tilasimme maistuvan fish and chips -pubilounaan. Pub on vanha, aito ja alkuperäinen. Englantilaisen pubin lauantai-illan tunnelma oli rento ja viihtyisä, ihmiset seurustelivat keskenään. Suomessa vastaavan pubikulttuurin luominen on syystä tai toisesta vaikeaa.

Tässä talossa asuin Lontoossa useita vuosia, vaihdoin kerroksesta toiseenkin.

Kävelimme myös tutun Holland Parkin läpi. Puiston puut olivat jo vihreitä ja tuomi sekä jasmiinipuut tuoksuivat ympärillä. Muistelin miten kävin puistossa päivittäin pienen poikani kanssa, tapasin muita äitejä lapsineen ja joimme puiston kahvilassa kahvit. Monet ihanat muistot palasivat mieleen.

Yhteinen illallinen

Kaikille yhteinen tilaisuus oli järjestetty Lontoon keskustassa sijaitsevaan kiinalaiseen ravintolaan. Söimme siellä päivällistä lontoolaisen kuurosokean, **Des Mastersonin** kanssa.

Des kertoi, että seuraavana päivänä Lontoossa oli iso kuurojen tapahtuma, jota hänkin oli mukana suunnittelemassa. Des kutsui koko ryhmämme mukaan, mutta aika oli meille rajallinen. Maanalaisissa huomasimme kuitenkin viittovia kuuroja, jotka olivat tulleet tapahtumaan.

Lontoon matkaan oltiin tyytyväisiä

Viimeisenä Lontoon päivänä ehdimme Tarjan kanssa vielä käydä kävelyllä ennen lähtöämme. Tapasimme pikaisesti tutun englantilaisen tulkin, **Traceyn**, jonka kanssa nautimme katukahvit auringon paisteessa ja seurasimme, miten ihmiset kulkivat ohi shortseissa ja T-paidoissa. Tracey totesi, että kevät tulee Lontooseen aiempaa aikaisemmin ja on lämpimämpi. Näinhän myös meillä Suomessa. Ilmastonmuutos näkyy.

Lentokentälle suunnistimme kätevästi tilausbussilla, johon kuului kiertoajelu suomenkielisen matkaoppaan kanssa. Opas kertoi historiasta sekä nähtävyyksistä, joita vastaamme tuli. Samalle päivälle osunut iso London Marathon-tapahtuma pakotti bussimme ohittamaan tiettyjä kohteita, koska reitti oli suljettu liikenteeltä.

Lontoo matkakohteena ei tuottanut kenellekään pettymystä, päinvastoin, moni haluaa sinne vielä uudestaan.

Kuopion kerholaisia juhlaristeilyllä.

Juhlaristeilyllä Kuopion edustalla

Yhdistyksemme juhlavuoden kunniaksi Kuopion kuurosokeiden kerho sai pienen rahalahjoituksen entiseltä tiedottajaltamme, **Leena Turuselta**. Lahjoitus päätettiin käyttää juhlaristeilyyn Ukko-laivalla ja syömällä laivalla jäätelöt. Risteilypäiväksi sovimme kesäkuun ensimmäisen. Huokailimme moneen otteeseen, miten loistavan risteilysään saimme: aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta eikä edellisenä päivänä ennustettu ukkonen ajautunut päällemme.

Olimme toivoneet, että Turusen Leena olisi päässyt itsekin risteilylle mukaan, mutta emme sitten tavanneetkaan häntä satamassa. Mukavalta kuitenkin tuntui, että yhdistyksen entinen työntekijä muisti kerhoamme.

Ennen risteilyä vierailimme Honkalampi-säätiön tiloissa Kuopion Vuorikadulla tutustumassa yritykseen

ja sen tulkkivälitykseen. Aiemmin olimme saaneet kutsun vierailla Tulkki-Ilonan toimistolla. Tulkkiyritykset toimivat nykyisin omina yrityksinä eri osoitteissa. On ihan tervetullutta saada tutustua yritysten nykyisiin toiminta-ajatuksiin ja miettiä, miten palvelu mahdollisesti eroaa ajasta ennen Kela-kautta. Kuurosokeat voivat halutessaan toivoa myös tulkkirinkiä, eli nimetä tulkit, joiden kanssa yhteistyö tuntuu helpoimmalta.

Kaikilla kilpailutuksessa mukana olleilla tulkkiyrityksillä tuntuu olevan halu olla hyvä, jopa paras. Keskustelussa nousi esille muun muassa se, miten "hyvä" voidaan mitata kuurosokean yksilöllisestä näkökulmasta. Lääketiede on kehittynyt ja kuurosokeiden on implantin ja muiden kuulon apuvälineiden avulla mahdollista tietyissä tilanteissa toimia hyvinkin itsenäisesti kuulon avulla. Itselläni vahvistui näkemys siitä, että vaikuttamistyötä on syytä toteuttaa edelleen. Harva kaipaa ympärilleen "palveluhovia" saadakseen asioinnin tai kokouksen sujumaan mielekkäästi.

Kerhossa yhdistyksen juhlavuoden juhlintaa jatketaan syyskuussa reippailun merkeissä. Silloin vieraillaan Tuusniemen Rotkolla ja keitellään nokipannukahvia yhdessä Pohjois-Savon Opiston viittomakielen ohjaajaopiskelijoiden kanssa. ■

Kerhovieraana tuore tohtori

Teksti ja kuvat: Seija Holmila

Turun kerholla on ollut kunnia saada kerhovierailulle tuoreita tohtoritason naisia. Tämä on oikein monikossa, sillä muutama vuosi sitten vieraanamme oli **Riitta Lahtinen** tulevan vastaväittelijänsä kanssa. Riitta suoriutui koitoksestaan, samoin **Stina Ojala** muutama päivä sitten.

Molempien laajat tutkimukset palvelevat muun muassa meitä kuulonäkövammaisia. Riitta väitteli sosiaalisista pikaviesteistä, haptiisit ja hapteemit. Stinan työ suuntasi yksilölliseen tietokoneen käyttöön puheella ja viittoen. Johtoajatuksenaan, että koneelta tuleva tieto pitää olla kaikkien saavutettavissa. Nykyäänhän se menee niin, että meidän pitäisi kyetä lukemaan englanniksi tehtyjä ohjelmia.

Sovellusten muuttaminen on iso haaste. Stinan tutkimuksen perus-

Aluesihteeri Melisa Lappi kuunteelee Stinan esitystä.

Turun kerho onnitteli tuoretta tohtoria Rauli Jalon keramiikkatyöllä.

teella ei ole mahdotonta, että tulevaisuudessa voidaan sanoa koneelle: "Etsi Suomen Kuurosokeat ry:n kotisivut" tai sama komennus viittoen.

Koneen pitää ymmärtää käyttäjänsä persoonallista erilaisuutta puheessa tai viittomisessa. Stina vahvisti, ettei ole oikeaa tai väärää tapaa sanoa tai viittoa asia, tapa on vaan erilainen, persoonallinen. Stina näki kaiken olevan mahdollista riittävän nopean videokameran avulla, että saadaan kone valitsemaan oikea vaihtoehto monista.

Erityisesti on mainittava, että tilaisuus oli kirjoitustulkattu valkokankaalle ja viittomakielen tulkit mahdollistivat kuurojen vieraiden mukanaolon.

Kerhovierailullaan Stina kertoi vastaväittäjänsä työskentelevän puhaltamalla toimimaan saatavien tietokoneen sovellusten kanssa. Tämä palvelisi ihmistä, jolla kädet eivät toimi.

Turun kerho onnitteli Stina Ojalaa **Rauli Jalon** keramiikkatyön kera. ■

! Stina Ojala väitteli tohtoriksi lauantaina 21.5. Turussa. Hänen väitöskirjansa aihe on (suomennettuna) ***Kohti integroituvaa tietoyhteiskuntaa: yksilöllisyyden ilmeneminen puheessa ja viittomisessa.*** Monitieteisessä väitöskirjassa tutkitaan puhutun ja viitotun kielen eroja ja yhtäläisyyksiä. Väitös on luettavissa Turun yliopiston sähköisessä julkaisuarkistossa: https://www.doria.fi/handle/10024/69539

Stina Ojalan määräaikainen työsuhde Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopalveluissa päättyi 31.5. kun kommunikaatiopäällikkö Riitta Lahtinen palasi virkavapaalta 1.6.

Tutkimuksia ja tuotekehittelyä

Teksti: Riitta Lahtinen, KT

Kahden vuoden työ Kuurojen Palvelusäätiössä on päättynyt. Työn tuloksia esiteltiin loppuseminaarissa "Kosketus pintaa syvemmältä". Päivän seminaarin tarjosi lounaineen Kuurojen Palvelusäätiö Valkeassa Talossa. Seminaarin antia tuli kuuntelemaan noin 150 henkilöä ympäri Suomea. Mukana oli alan ammattilaisia, kuurosokeita, yliopiston opettajia ja tutkijoita. Seminaari tarjosi tietoa tehdyistä ja meneillä olevista tuntoaistin ja kosketuksen tutkimuksista eri tieteen ja käytännön alueilta.

Dosentti **Nina Sajaniemi** Helsingin yliopistosta luennoi aisteista, kehosta ja ympäristöön sopeutumisesta, kosketuksesta ja aivojen stressitilanteesta. Hän valotti aivojen tietoliikenneyhteyksiä, eli miten hyvin harjoitetut yhteydet jäävät eloon ja toimintaan. Tähän tarvitaan usein toistoja. Kouluttaja ja vs. aluesihteeri **Pirkko Pölönen** jakoi kokemuksiaan koskettavalla tavalla kosketuksen läsnäolosta koko elämämme kulun varrelta, syntymästä kuolemaan. Kosketus on mukana arjen toiminnassamme, usein emme edes huomaa sitä. Kosketuksen antamat kokemukset voivat säilyä muistissamme läpi elämän.

Psykologi **Laura Laine** kertoi kuurosokeiden ja sokeiden henkilöiden taidosta käsitellä lähiavaruutta. Tutkimus esitteli luonnollisessa ja keinotekoisessa ruokailutilanteessa pöydän hahmottamista ja esineisiin tarttumista. Tutkimuksen mukaan kuurosokeat ja sokeat olivat nopeampia kuin verrokit tarttumaan esineisiin luonnollisessa tilanteessa. Takana oleviin esineisiin tartuttiin hitaammin kuin edessä oleviin ja että toisella suorituskerralla esineisiin tartuttiin nopeammin kuin ensimmäisellä.

Lahtinen esitteli jatkotutkimustaan selkään piirtämisen kehittämisestä. Tutkimuksessa on koottu tarkempaa tietoa kuurosokeilta ja sokeilta henkilöiltä selkään piirtämisen vastaanottamisen näkökulmasta. Erityisesti liikkeen ja painovoiman sekä liikkeen vauhdin ja rytmin muutos, käytetyn alueen koko, tuottavan käden muoto ja sormien lukumäärät esiintyivät vastaanottajien palautteissa. Piirretyt kuviot ja maisemat toivat kaikille vastaanottajille mieli-

kuvan! Tulosten pohjalta kehitellään jatkossa mm. kaksi- ja kolmiulotteisen kuvan hahmottamisen mahdollisuuksia keholla.

Palvelusäätiön ohjaajat **Tapani Alanen** Ainolasta ja **Sirpa Solla** Runolasta kertoivat kokemuksiaan, miten kuurosokeus-teemojen koulutukset (kuvailu, opastus, taktiilit menetelmät, sosiaalishaptinen kommunikaatio) on otettu käyttöön asumisyksiköissä viimeisten kahden vuoden aikana. Heidän mukaansa koulutukset ovat olleet antoisia, korkeatasoisia, käytännöllisiä ja mukaansa tempaavia.

Näyttelytilassa ohjaaja **Katri Mannila** ja **Ritva Hallikainen** esittelivät ns. haptista ohjausvyötä. Ohjausvyö on sauvakävelijän vyötäröllä, josta ohjausköydet lähtevät taaksepäin. Edessä kulkeva kuurosokea sauvakävelijä tuntee opastuksen aikaiset viestit vyötäröltään. Näin kuurosokean henkilön kädet ovat vapaat käsittelemään sauvoja, kun opas on hänen takanaan antamassa turvalliset liikkumiseen liittyvät sovitut viestit, eli haptiisit. Kommunikaatiotyöntekijä **Stina Ojala** ja musiikkiterapeutti **Russ Palmer** esittelivät musiikin haptiiseja. Tällaista musiikin kuvailua keholle esiteltiin esim. tulkkaustilanteissa musiikin mukaan.■

Riitta Lahtinen palasi virkavapaalta kommunikaatiopäälliköksi 1.6.alkaen.

Heidi aloitti Toimintapäivien ohjaajana

Olen **Heidi Mansikkala**, uusi Toimintapäivien ohjaaja. Olen kotoisin Haapajärveltä, Pohjois-Pohjanmaalta. Koulutukseltani olen keramiikka-alan muotoilija ja ohjaustoiminnan artesaani. Olemme asuneet mieheni Tomin kanssa Tampereella vuodesta 2007 ja viihtyneet hyvin. En osaa vielä viittoa, mutta opettelen.

Harrastan lenkkeilyä ja muuta liikuntaa innostuksen ja kauden mukaan, käsitöitä, elokuvia sekä näin kesäisin moottoripyöräilyä. Vielä toistaiseksi tosin olen päässyt nauttimaan vauhdista ja ötököistä visiirissä vain kyytiläisenä. Minulla on kortti, muttei omaa pyörää. ■

Eri kommunikointimenetelmät kiehtovat Melisaa

Teksti ja kuva: Jaakko Evonen

Turun alueen uusi aluesihteeri **Melisa Lappi** seisoo vieressäni liriksen parvekkeella. Vaikka on tuulista, hän hymyilee ja näyttää viittomamerkkinsä hulmuavien hiustensa lomassa. Hänen silmistään paistaa määrätietoisuus ja energisyys.

Melisan perheeseen kuuluvat aviomies, teini-ikäinen poika sekä mäyräkoira. Hän on koulutukseltaan sosionomi AMK ja valmistui Turun ammattikorkeakoulusta viime vuonna. Nykyisin hän työskentelee kuurosokeiden parissa, jotka ovat hänen mielestään huumorintajuisia. Melisa kertookin ihailevansa heidän pärjäämistään. Häntä kiehtovat lisäksi esimerkiksi kädestä käteen viittominen kommunikointimenetelmänä sekä kuvailutulkkaus.

Nykyisestä työstään Melisa on innostunut. Hänelle tärkeitä seikkoja ovat esimerkiksi asiakkaiden tukeminen viranomaisasioissa sekä

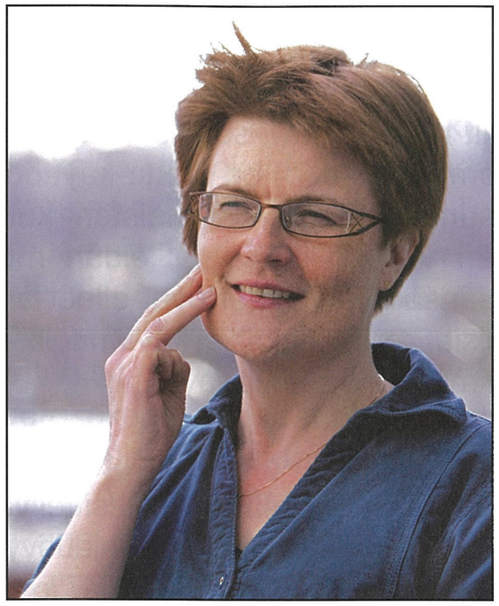

Melisa Lapilla on lyhyet punaiset hiukset ja punapäiden tapaan myös pisamia. Melisan viittomamerkissä yhdistyvät etunimen ensimmäinen kirjain ja pisamat eli oikealla kädellä tehty m-kirjain viedään poskipäälle.

kuulonäkövammasta kertominen eri tahoille, kuten sairaaloille ja taksinkuljettajille. Hän toivoo, että näin muut voisivat ottaa kuurosokeita paremmin huomioon.

Keskustelumme kääntyy kuurosokeudesta aiheutuviin haasteisiin. Otan esimerkkinä kuvitteellisen aution saaren, jossa Melisalla olisi seuranaan muutama kuurosokea. Hän miettii saarta hetken ja arvelee, että ympäristön kuvailu, olennaisimman kertominen ja vaarallisista paikoista varoittaminen olisivat siellä varmaankin haasteellisia seikkoja.

Kuluvan juhlavuoden osalta Melisa toivoo, että kuurosokeiden arjesta kertovia tempauksia järjestettäisiin lisää. Niissä voitaisiin puhua esimerkiksi liikkumisesta. ■

Sirpa on nyt Helsingin aluesihteerin sijainen

Olen **Sirpa Toivo**, Helsingin ja Uudenmaan aluesihteerin sijainen tämän vuoden loppuun saakka.

Viittomani on s-sormiaakkonen, joka kääntyy toivo-viittomaksi eli peukalo nousee pystyyn. Viittomani tehdään yhdellä kädellä.

Tulen Tampereelta Kuurosokeiden Toimintakeskuksen sairaanhoitajan työstä. Viittomakieltä olen käyttänyt edellisissäkin työpaikoissani; seurakuntien kuurojentyössä Lahdessa ja Tampereella, Kotiväylässä ja Kuurojen Liitossa.

Olen diakonissa ja AMK-sairaanhoitaja ja tällä hetkellä opiskelen työn ohella kuntoutusohjaajaksi.

Ajattelen, että joka päivä voi oppia jotakin uutta.

Aluesihteerinä odotan yhteydenottoasi. Katsotaan asiaa yhdessä ja toimitaan sitten tarkoituksenmukaisella tavalla.

Jään lomalle ennen juhannusta, mutta palaan takaisin töihin 11.7. ■

Outi Ahava,
Kissani mun

Marja Korteniemi,
Jano

Timo Leppäjärvi,
Kevät

Irma Luokkanen,
Unikeon kukkaketo

Asta Lyytinen,
Rantamaisema

Paula Senbom,
Kevätneidon kohtaaminen

”Nauravat silmut” Lapissa

Teksti: Jorma Säynäjäkangas

Kuvat: Irene Kangasniemi

Rovala-opistossa järjestettiin taiteen tekemiseen keskittynyt kuurosokeiden aluekurssi ”Nauravat silmut” 9.-11.5. 2011. Kurssilla oli kymmenen osallistujaa, jotka jaettiin kahteen ryhmään: toisessa keskityttiin taulujen maalaamiseen ja toisessa savi- ja kipsitöihin. Artenomi, viittomakielen ohjaaja **Aatos Ahonen** ohjasi savi- ja kipsityöryhmää ja kuvataiteilija **Irene Kangasniemi** maalausryhmää. Kurssilla oli ohjelmassa myös naurujoogaa ja halukkaat saivat lisäksi opiskella pistekirjoitusta.

Mukana kurssilla oli viittomakielenohjaajaopiskelijoita, jotka eivät aikaisemmin olleet kohdanneet kuurosokeita. Opiskelijat olivat aluksi hyvin jännittyneitä. Suurin osa kurssilaisista oli puheella kommunikoivia. Opiskelijat asensivat induktiosilmukoita ja olivat mukana niitä siirrettäessä eri tiloihin. Kaksi osallistujaa oli viittomakielistä ja yhdelle viitottiin suomen kielen mukaan. Taktiilia viittomista myös käytettiin olosuhteiden mukaan. Osalle käytettiin viittomia puheen tukena. Opiskelutilat ja luokat sekä majoitustilat oli opiskelijoiden toimesta merkitty isokokoisin kyltein. Ovissa oli myös pisteillä majoittuvien nimet. Sovitusti opiskelijat avustivat ja ohjasivat ruokailuissa ja taiteen tekemisessä. Kuvailuissa käytettiin paljon selkään piirtämistä. Opiskelijat auttoivat erilaisissa tehtävissä, kuten värien sekoittamisessa.

Rovalassa on paljon kerroksia ja portaita ja majoitustilat sijaitsevat etäällä päärakennuksesta. Kaikki tämä antaa haastetta opastamiseen. Samoin aurinkoiset päivät aiheuttivat häikäisyä ja silmien sopeutuminen valomäärän muutoksiin on hankalaa Usher-diagnoosin ihmisille. Kaiken kaikkiaan opiskelijat saivat hyvin monenlaisia tehtäviä hoitaakseen. Osa opiskelijoista suoritti kurssin aikana myös näyttöjä. Opiskelijat saivatkin kurssilaisilta hyvän palautteen. Kurssilaiset olivat tyytyväisiä opiskelijoiden osuuteen, kuten selkään piirtämiseen, puhujan osoittamiseen kokouksen aikana ja erityisesti iltaohjelmiin. Kurssin ilmapiiriä kiitettiin. Sen luomisessa opiskelijoiden panos oli todella suuri. Opiskelijat vastasivat iltaohjelmista. Viimeisenä iltana juhlittiin Suomen Kuurosokeat ry:n 40-vuotista taivalta, jonka juhlan opiskelijat suunnittelivat ja järjestivät.

Syntyneet taideteokset on lähetetty Helsinkiin ehdolle kuurosokeiden juhlavuoden näyttelyä varten. ■

Huom! Vielä ennättää tarjota töitä kuurosokeiden taiteen näyttelyyn, joka pidetään Sanomatalon Galleria Art Kaarisillassa 25.10 - 25.11.2011 Samaan aikaan galleriassa järjestetään myös ammattikuvanveistäjien Koskettavin veistos -näyttely. Taideteoksia otetaan vastaan keskustoimistossa elokuun loppuun saakka. Jos osallistut Wäinö Aaltosen Seuran järjestämään neljänteen Vammaisten valtakunnallisen kuvataidenäyttelyyn VAKU:un Turussa 23.8. - 2.9.2011, niin riittää, että ilmoitat töiden olevan tulossa VAKU:n näyttelyn jälkeen. Pyrimme saamaan kaikki tänne lähetetyt työt esille galleriaan, mutta mikäli töitä tulee runsaasti, niin yritämme saada toisen näyttelytilan rinnalle.